

Διαφοροποιούνται τα Κριτήρια Επιλογής Οδοντιάτρου Μεταξύ Ενηλίκων Ασθενών ή Γονέων Παιδιών-Ασθενών; Μια Μελέτη Ερωτηματολογίων

Καραδημητρίου Μαρία-Δέσποινα¹, Χαμπηλομάτη Αθανασία², Τσιάντου Δήμητρα³

1. Οδοντίατρος, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια, Τμήμα Προσθετικής ΑΠΘ
2. Οδοντίατρος, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια, Τμήμα Έρευνας UIC Βαρκελώνης
3. Παιδοδοντίατρος

Σκοπός της παρούσας ερευνητικής εργασίας είναι η διερεύνηση των παραμέτρων που επηρεάζουν την επιλογή οδοντιάτρου στους ενήλικες, τόσο για τους ίδιους όσο και για τα παιδιά τους, καθώς και της πιθανής διαφοροποίησης των κριτηρίων αυτών μεταξύ τους. Το δείγμα περιλάμβανε ενήλικες ασθενείς και γονείς. Χρησιμοποιήθηκαν ερωτηματολόγια που μελετούσαν δημογραφικά στοιχεία, εξωτερικά, κοινωνικά και επαγγελματικά χαρακτηριστικά του οδοντιάτρου αλλά και του περιβάλλοντος χώρου. Ανάμεσα στους παράγοντες που μελετήθηκαν ήταν η προσωπική υγιεινή, η εξωτερική εμφάνιση, η σωματική οσμή, η ψηφιακή παρουσία, ο σεξουαλικός προσανατολισμός του οδοντιάτρου, όπως και η παρουσία προσωπικού και περιγραφικά χαρακτηριστικά του ιατρείου. Οι κοινωνικά ευαίσθητες παράμετροι δεν φάνηκε να επηρεάζουν σημαντικά την πλειοψηφία των ασθενών, με εξαίρεση τις μεγαλύτερες ηλικίες και τα χαμηλότερα μορφωτικά επίπεδα. Η οργάνωση και η εικόνα του ιατρείου συνέβαλαν θετικά στην αντίληψη επαγγελματισμού. Η χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης είχε επίσης αντίκτυπο, ανάλογα με το είδος του περιεχομένου. Συμπερασματικά, φαίνεται ότι η επιλογή του θεράποντα οδοντιάτρου επηρεάζεται από ποικίλους παράγοντες, που σχετίζονται τόσο με την επαγγελματική εικόνα όσο και με προσωπικά χαρακτηριστικά του αλλά και με την συνολική εμπειρία του ασθενούς, αναδεικνύοντας τη σημασία του ευρύτερου περιβάλλοντος στην ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Λέξεις ευρετηρίου: Οδοντίατροι, επιλογή ασθενών, επαγγελματική εμφάνιση, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, εμπειρία ασθενούς, περιβάλλον κλινικής.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι οδοντίατροι και παιδοδοντίατροι επιδιώκουν συνεχώς τη βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών τους. Η ικανοποίηση των ασθενών αποτελεί βασικό παράγοντα στην αξιολόγηση της οδοντιατρικής φροντίδας, ενώ οι προτιμήσεις τους επηρεάζουν σημαντικά τις επιλογές τους. Ως εκ τούτου, η κατανόηση των αναγκών και των προσδοκιών των ασθενών είναι μείζονος σημασίας για τη

βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών στις οδοντιατρικές κλινικές¹. Τα τελευταία χρόνια, το ενδιαφέρον για την εμπειρία των ασθενών στην υγειονομική περίθαλψη έχει αυξηθεί σημαντικά, οδηγώντας σε συστήματα παροχής φροντίδας που επικεντρώνονται και προσαρμόζονται περισσότερο στις ανάγκες και προσδοκίες των ασθενών².

Έχει διαπιστωθεί ότι η επιλογή οδοντιάτρου επηρεάζεται από πολλούς παράγοντες, με βασικότερους την επι-

Do the Criteria for Choosing a Dentist Differ Between Adult Patients and Parents of Child Patients? A Questionnaire Study

Karadimitriou Maria-Despina, Champilomati Athanasia, Tsiantou Dimitra

The aim of this study is to investigate the parameters that influence the choice of a dentist among adults, both for themselves and for their children, as well as the possible differences in these criteria between the two groups. The sample included adult patients and parents. Questionnaires were used that examined, in addition to demographic data, aesthetic, social and professional characteristics of the dentist and the surrounding environment. Among the factors studied were the personal hygiene, dentist's appearance, odor, digital presence and sexual orientation as well as the presence of staff and descriptive characteristics of the clinic. Socially sensitive parameters did not seem to significantly influence the majority of patients, with the exception of older ages and lower educational levels. The organization and appearance of the practice contributed positively to the perception of professionalism. The use of social media also had an impact, depending on the type of content. In conclusion, it seems that the choice of dentist is influenced by a variety of factors, related to both the professional image and personal characteristics of the dentist, as well as the overall experience of the patient, highlighting the importance of the wider environment in the quality of the services provided.

Keywords: Dentists, patient choice, professional appearance, social media, patient experience, clinical environment.

στημονική επάρκεια, ενώ τα τελευταία χρόνια προστίθενται και στοιχεία που σχετίζονται με την εξωτερική εμφάνιση και τη διαδικτυακή εικόνα του. Παράλληλα, διαπροσωπικά χαρακτηριστικά όπως η ευγένεια, η υπομονή, η ενσυναίσθηση, η ικανότητα επικοινωνίας και η αίσθηση ασφάλειας ενισχύουν την εμπιστοσύνη μεταξύ ασθενούς και επαγγελματία υγείας¹. Η πρώτη διαπροσωπική συνάντηση φαίνεται να παίζει καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση σχέσης εμπιστοσύνης και άνεσης μεταξύ ασθενή και οδοντίατρου³. Επιπλέον, η ικανοποίηση του ασθενούς και η επιλογή του οδοντίατρου τους επηρεάζονται από παράγοντες που αφορούν κοινωνικά χαρακτηριστικά, όπως συστάσεις από οικεία πρόσωπα, την ιατρική ενδυμασία^{2,4-11}, την εξωτερική εμφάνιση (μακιγιάζ, γενειάδα και μήκος νυχιών)^{2,4,7,8,10,11}, καθώς και την προβολή και το προφίλ του οδοντίατρου στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης^{3,12}.

Οι οδοντιατρικές αρχές και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα εισαγάγουν όλο και πιο συχνά στο πρόγραμμα εκπαίδευσης τις διαπροσωπικές ικανότητες και την επίδραση των ψηφιακών πλατφορμών στην επαγγελματική συμπεριφορά των οδοντιάτρων, τόσο στην κλινική πρακτική όσο και στην

επικοινωνία με το κοινό¹². Σε μελέτη μεγάλου δείγματος Ελλήνων ασθενών στην Οδοντιατρική Σχολή Θεσσαλονίκης, οι ασθενείς φάνηκε να μην δείχνουν σαφή προτίμηση ως προς το φύλο του οδοντίατρου, καθώς η ικανοποίησή τους εξαρτάται περισσότερο από τις επικοινωνιακές δεξιότητες και την ενσυναίσθηση του επαγγελματία, παρά από το αν είναι άνδρας ή γυναίκα. Ωστόσο, υπήρχε μία τάση οι γυναίκες ασθενείς να δείχνουν πιο ικανοποιημένοι από τους άνδρες οδοντιάτρους και αντίστοιχα. Η ικανοποίηση των ασθενών εξαρτάται από την επικοινωνία, τη σχέση ασθενή-οδοντίατρου και τη συμφωνία στις αποφάσεις θεραπείας είναι καθοριστικές. Η θρησκευτικότητα φαίνεται επίσης να επηρεάζει θετικά την ικανοποίηση των ασθενών από το οδοντιατρικό ραντεβού, πιθανώς μέσω της σύνδεσής της με καλύτερη γενική υγεία, πιο υγιεινές συνήθειες και μειωμένο άγχος, στοιχεία που ενισχύουν τον ευρύτερο ρόλο της θρησκευτικότητας στη θετική εμπειρία από τις υπηρεσίες υγείας¹³. Όσον αφορά τον ηλεκτρονικό επαγγελματισμό (e-professionalism) μελέτες δείχνουν ότι μπορεί να αποτελέσει απειλή για την ταυτότητα και το ρόλο των οδοντιάτρων¹². Δεδομένα για τις πεποιθήσεις των Ελλήνων

νέων οδοντιάτρων υπάρχουν και από μία μελέτη που διεξήχθη στους φοιτητές οδοντιατρικής Αθηνών, όπου φάνηκε ότι πολλοί φοιτητές Οδοντιατρικής γνωρίζουν τη σημασία της επαγγελματικής συμπεριφοράς στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (e-professionalism), αλλά συχνά κάνουν λάθη, όπως δημοσίευση προσωπικών δεδομένων ασθενών ή ακατάλληλου περιεχομένου ή συζητήσεις με ασθενείς για μη επαγγελματικά θέματα. Η ενσωμάτωση διαδραστικών μαθημάτων στο πρόγραμμα σπουδών μπορεί να ενισχύσει την κατανόηση των συνεπειών της διαδικτυακής συμπεριφοράς. Οι φοιτητές πρέπει να συνειδητοποιήσουν ότι η αντιεπαγγελματική διαδικτυακή συμπεριφορά μπορεί να βλάψει τη σχέση με τον ασθενή και το κύρος του επαγγέλματος, ενώ έχουν και νομική και ηθική υποχρέωση να προστατεύουν το απόρρητο των ασθενών¹⁴.

Τέλος, βιβλιογραφικά δεδομένα δείχνουν ότι η προτίμηση του ασθενούς επηρεάζεται και από τον περιβάλλοντα χώρο της κλινικής¹ και το προσωπικό του ιατρού¹⁵. Το φιλικό περιβάλλον¹, καθώς και η ένταξη της γραμματειακής υποστήριξης σε διοικητικό προσωπικό της ιατρικής ομάδας¹⁵, μπορούν να συμβάλλουν σημαντικά στις προτιμήσεις των ασθενών. Αν και έχουν εντοπιστεί ποικίλοι παράγοντες που επηρεάζουν την επιλογή και την ικανοποίηση από τον οδοντίατρο, παραμένει ασαφές το κατά πόσο αυτοί διαφοροποιούνται μεταξύ γονέων και ενήλικων ασθενών. Αντίστοιχη μελέτη σύγκρισης κριτηρίων μεταξύ ενήλικων ασθενών και γονέων για παιδιά ασθενείς δεν εντοπίστηκε στην διαθέσιμη βιβλιογραφία.

Σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν η διερεύνηση των παραγόντων που επηρεάζουν την επιλογή οδοντιάτρου των ενήλικων ασθενών για τον εαυτό τους και των ενήλικων γονέων για το παιδί τους και αν υπάρχει διαφοροποίηση μεταξύ τους. Συγκεκριμένα, μελετήθηκαν παράγοντες που αφορούν τα δημογραφικά χαρακτηριστικά, την εξωτερική εμφάνιση των οδοντιάτρων, την προσωπικότητά τους και την παρουσία τους στα κοινωνικά μέσα δικτύωσης, καθώς και το περιβάλλον της κλινικής.

ΜΕΘΟΔΟΙ

Η συμμετοχή στη μελέτη ήταν εθελοντική και προηγώθηκε ενσυνείδητη συγκατάθεση από όλους τους συμμετέχοντες, σύμφωνα με τις αρχές της ανωνυμίας, της εμπιστευτικότητας και της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, όπως ορίζεται από τον Γενικό Κανονισμό Προστασίας Δεδομένων (GDPR). Η παρούσα μελέτη βασίστηκε αποκλειστικά στη συλλογή ανώνυμων δεδομένων μέσω ερωτηματολογίων και δεν περιλάμβανε παρεμβάσεις ή ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα. Οι συμμετέχοντες είχαν την ελευθε-

ρία να διακόψουν τη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων οποιαδήποτε στιγμή το επιθυμούσαν, ωστόσο, για την αξιόπιστη σύγκριση των αποτελεσμάτων, ήταν απαραίτητο τα ερωτηματολόγια να είναι πλήρως συμπληρωμένα.

Το δείγμα της μελέτης αποτελούνταν από 180 ασθενείς που προσήλθαν σε τρία ιδιωτικά πολυοδοντιατρεία της Θεσσαλονίκης. Το ένα εξ' αυτών αφορούσε αποκλειστικά την άσκηση παιδοδοντιατρικής, ενώ τα υπόλοιπα 2 αφορούσαν πολλές ειδικότητες. Τα δεδομένα συλλέχθηκαν μέσω ερωτηματολογίων, που απαντήθηκαν ανώνυμα από τους πρώτους 60 ασθενείς που προσήλθαν στην κάθε κλινική. Οι ασθενείς καλούνταν να απαντήσουν για τη δική τους επιλογή οδοντιάτρου, εάν είχαν προσέλθει για δική τους θεραπεία, ή για το παιδί τους, αν είχαν προσέλθει για τη θεραπεία τους παιδιού τους. Το ερωτηματολόγιο αποτελούνταν από 4 ενότητες: δημογραφικά στοιχεία, εξωτερική εμφάνιση οδοντιάτρου, προσωπικότητα και παρουσία στα κοινωνικά δίκτυα, και το περιβάλλον της κλινικής. Κάθε ενότητα περιείχε ερωτήσεις που κατά τον σχηματισμό του ερωτηματολογίου εξυπηρετούσαν το σκοπό της παρούσας μελέτης σε σχέση με την υπάρχουσα βιβλιογραφία και την κοινωνική προσαρμογή στην ελληνική πραγματικότητα μέσω εμπειρικής σκοπιάς (**Πίνακας 1**). Οι ασθενείς καλούνταν να απαντήσουν κατά πόσο επηρεάζονται από το συγκεκριμένο χαρακτηριστικό του οδοντιάτρου. Το ερωτηματολόγιο στην πρώτη του μορφοποίηση, διανεμήθηκε σε 10 ενήλικες, μη οδοντιάτρους, ώστε να γίνουν οι απαραίτητες αλλαγές και διευκρινήσεις στη διατύπωση των ερωτήσεων. Οι ερωτήσεις επαναδιατυπώθηκαν ώστε να λάβει το ερωτηματολόγιο την τελική του μορφή.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Ορίστηκε ως μηδενική υπόθεση της μελέτης ότι η επιλογή του οδοντιάτρου, είτε πρόκειται για τον ίδιο τον ενήλικα ασθενή είτε για το παιδί του, δεν επηρεάζεται από κανένα παράγοντα, ενώ χρησιμοποιήθηκαν και διακριτές μηδενικές υποθέσεις για κάθε διακριτή ερώτηση.

Αρχικά, τα δεδομένα που συλλέχθηκαν μέσω των ερωτηματολογίων υποβλήθηκαν σε διαδικασία κωδικοποίησης και επεξεργασίας για τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση σφαλμάτων ή ελλείπων απαντήσεων, ώστε να διασφαλιστεί η εγκυρότητα και η αξιοπιστία των αποτελεσμάτων. Συγκεκριμένα, απομακρύνθηκαν κενές απαντήσεις και εντοπίστηκαν πιθανές αποκλίσεις λόγω μεροληψίας στις απαντήσεις. Η αξιοπιστία του ερωτηματολογίου αξιολογήθηκε μέσω του δείκτη Cronbach's Alpha, που αποτελεί ένα μέτρο της εσωτερικής συνοχής ή αξιοπιστίας μιας κλίμακας ερωτηματολογίου, και αξιολογεί κατά πόσο ένα σύνολο

Πίνακας 1: Ερωτήσεις Ερωτηματολογίου.

Δημογραφικά στοιχεία ¹⁶⁻²²	Φύλο Ηλικία Μορφωτικό επίπεδο Επαγγελματική κατάσταση
Εμφάνιση οδοντίατρου ^{2,4,6-11,23}	Φύλο Ηλικία Ενδυμασία Νύχια Μακιγιάζ Τριχοφυΐα προσώπου Τατουάζ ή σκουληράκια (piercings) Σωματική οσμή
Προσωπικότητα και κοινωνικά μέσα δικτύωσης ^{11,24-31}	Σεξουαλικός προσανατολισμός Μέσα κοινωνικής δικτύωσης Προσωπική σελίδα: Φωτογραφίες: Προσωπικές/οικογενειακές, Περιεχόμενο: χρήσης αλκοόλ/ ναρκωτικών ουσιών/ σεξουαλικό/ πολιτικό/ θρησκευτικό/ σωματικής/ έμφυλης βίας/ ρατσιστικό Επαγγελματική σελίδα: Παρουσία σε συνέδρια, ομιλίες και οδοντιατρικό περιεχόμενο
Περιβάλλον κλινικής ^{1,15,32-34}	Δομή του ιατρείου: μονήρες, πολυοδοντιατρείο Παρουσία γραμματέα/ βοηθού Αναμονή: Αρωματισμός, Μουσική, Έντυπο/οπτικοακουστικό υλικό/ βιογραφικά ιατρών/γενικού ενδιαφέροντος, Μίνι μπαρ, Καθαριότητα, Πρόσβαση σε ΑμεΑ, Αρχιτεκτονική διακόσμηση/φωτισμός

ερωτήσεων ή δηλώσεων μετρά την ίδια υποκείμενη έννοια ή κατασκευή. Ο δείκτης αυτός υπολογίστηκε στο 0.716 και υπερβαίνει το αποδεκτό όριο του 0.7, γεγονός που υποδηλώνει ικανοποιητική εσωτερική συνέπεια των ερωτήσεων και επιβεβαιώνει την αξιοπιστία των δεδομένων που συλλέχθηκαν.

Για την ανάλυση των δεδομένων επιλέχθηκαν μη παραμετρικοί έλεγχοι, καθώς η διερεύνηση της κανονικότητας μέσω του ελέγχου Kolmogorov-Smirnov ανέδειξε στατιστικά σημαντικές αποκλίσεις από την κανονική κατανομή (p -value = 0.000). Η ανάλυση των δεδομένων πραγματοποιήθηκε μέσω ανάλυσης συχνοτήτων, η οποία υποστηρίχθηκε από τον μη παραμετρικό έλεγχο χ^2 (Chi-Square). Οι συγκεκριμένοι έλεγχοι επέτρεψαν την εξέταση των σχέσεων μεταξύ των μεταβλητών και την αξιολόγηση της ύπαρξης στατιστικά σημαντικών διαφορών στις απαντήσεις των συμμετεχόντων.

Όσον αφορά τη σύγκριση των απαντήσεων μεταξύ ενήλικων ασθενών και γονέων, εφαρμόστηκε ο μη παραμετρικός έλεγχος Kruskal Wallis για να διαπιστωθεί αν υπάρχουν στατιστικά σημαντικές διαφορές στις κατανομές των ομαδών σε σχέση με τις εξαρτημένες μεταβλητές.

Το διάστημα εμπιστοσύνης (confidence interval) στην στατιστική μελέτη ορίστηκε στο 95%. Το επίπεδο σημαντι-

κότητας α για την απόρριψη ή αποδοχή μιας ερευνητικής υπόθεσης ήταν 5% ή 0,05 (α -value).

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το δείγμα της μελέτης αποτελούνταν από 180 ασθενείς που προσήλθαν σε τρία ιδιωτικά πολυοδοντιατρεία της Θεσσαλονίκης. Συνολικά το ερωτηματολόγιο δόθηκε σε 180 ασθενείς και εν τέλει απαντήθηκαν πλήρως 166 ερωτηματολόγια (ποσοστό απόκρισης 92,22%). Κανένας ασθενής δεν αρνήθηκε να απαντήσει στο ερωτηματολόγιο.

Όσον αφορά τα δημογραφικά στοιχεία του δείγματος, η πλειοψηφία ήταν γυναίκες (60,8%) και τόσο οι ενήλικες-ασθενείς (50,6%) όσο και οι γονείς-ασθενείς (49,4%) ήταν ισόποσα κατανεμημένοι. Οι περισσότεροι ασθενείς βρίσκονταν μεταξύ 32 και 59 ετών (66,2%), ήταν απόφοιτοι πανεπιστημίου (45,8%) και εργάζονταν ως υπάλληλοι (56,0%). Αναλυτικά τα δημογραφικά δεδομένα παρουσιάζονται στον Πίνακα 2.

Στις απαντήσεις της δεύτερης ενότητας το 95,78% των συμμετεχόντων δήλωσαν ότι το φύλο του οδοντίατρου δεν επηρεάζει την επιλογή τους (χ^2 test: $p=0,000$), ενώ όσον αφορά την ηλικία του οδοντίατρου, μόλις 9 στους 66 συμμετέχοντας δήλωσαν προτίμηση στην 4^η ηλικιακή ομάδα

Πίνακας 2. Δημογραφικά Δεδομένα.

Ερώτηση	Απάντησεις	Αριθμός (ν) / Ποσοστό (%)
Ιδιότητα	Ενήλικας ασθενής Γονέας	84/50,6% 82/49,4%
Φύλο	Άρρεν Θήλυ	65/39,2% 101/60,8%
Ηλικία	18-31 ετών 32-44 ετών 45-59 ετών 60+	40/24,10% 56/33,7% 54/32,5% 16/9,7%
Μορφωτικό επίπεδο (απόφοιτοι)	Γυμνασίου/Λυκείου Τεχνικής Σχολής/IEK Πανεπιστημίου Μεταπτυχιακό/Διδακτορικό	33/19,9% 25/15,0% 76/45,8% 32/19,3%
Επαγγελματική κατάσταση	Ιδιωτικός υπάλληλος Δημόσιος υπάλληλος Ελεύθερος επαγγελματίας Άνεργος Φοιτητής	57/34,3% 36/21,7% 43/25,9% 14/8,4% 16/9,7%

(άνω των 55 ετών). Οι μισοί συμμετέχοντες (50,00%) προτιμούσαν ο οδοντίατρος να βρίσκεται στην 3^η με 4^η δεκαετία ζωής του, αλλά επειδή ο μη παραμετρικός έλεγχος χ^2 (Chi-Square) έδωσε $p\text{-value} = 0,35$ ($>0,05$) δεν υπήρχε στατιστικά σημαντική διαφορά στις απαντήσεις. Συνεπώς, η ηλικία του/της οδοντιάτρου δεν φαίνεται να επηρεάζει ουσιαστικά την επιλογή των ασθενών. Η ομάδα των φοιτητών φαίνεται να προτιμά μεγαλύτερες ηλικίες οδοντιάτρου ($p=0,014$, υψηλότερο mean rank: 88,63), σε σχέση με τις υπόλοιπες επαγγελματικές ομάδες.

Η πλειοψηφία των ασθενών (62,65%, χ^2 test: $p=0,000$) προτιμούσαν πλήρη ιατρική ενδυμασία (ιατρικό σκούφο, ποδιά, παντελόνι, υποδήματα). Ενδιαφέρον παρουσίασαν και οι απαντήσεις σχετικά με την εμφάνιση των γυναικών οδοντιάτρων (εμφάνιση νυχιών και ψιμυθίωση-μακιγιάζ). Σε γενικές γραμμές εμφανίστηκε θετική συσχέτιση μεταξύ μήκος και έντασης χρώματος νυχιών και συγκεκριμένα όσο αυξάνεται το μήκος και η ένταση του χρώματος των νυχιών τόσο αυξάνεται και η αρνητική επίδραση. Το 59,6% των συμμετεχόντων προτιμούν κοντά νύχια, με στατιστική σημαντικότητα να εμφανίζεται στο 65,1% των συμμετεχόντων που εμφανίζουν αρνητική στάση απέναντι σε μακριά νύχια (χ^2 test: $p=0,000$). Ομοίως, φαίνεται πως οι ελεύθεροι επαγγελματίες (υψηλότερο mean rank: 85,4) αποδίδουν μεγαλύτερη σημασία στην εμφάνιση των νυχιών σε σύγκριση με τους δημόσιους υπαλλήλους (χαμηλότερο mean rank: 80,3). Πιο συγκεκριμένα, οι ελεύθεροι επαγγελματίες επηρεάζονται αρνητικά από τα μακριά νύχια ($p=0,04$) και

προτιμούν περισσότερο τα κοντά νύχια (mean rank:75,1) και τα καθαρά/χωρίς χρώμα νύχια (mean rank:79,3).

Παρόμοια στάση εμφανίζεται και στις ερωτήσεις σχετικά με το μακιγιάζ με την πλειοψηφία να μην επηρεάζεται έντονα από την εφαρμογή ή μη απαλού μακιγιάζ και το 40,4% των συμμετεχόντων να δηλώνουν ότι το έντονο μακιγιάζ επιδρά αρνητικά στην επιλογή τους (χ^2 test: $p=0,000$). Ενδιαφέρον παρουσιάζουν και τα αποτελέσματα για την εικόνα των ανδρών οδοντιάτρων με το 69,9% των συμμετεχόντων να προτιμούν καθαρή και περιποιημένη εμφάνιση του προσώπου όσον αφορά την τριχοφυΐα (χ^2 test: $p=0,000$), ανεξαρτήτου μήκους τριχοφυΐας. Ωστόσο, όσο αυξάνεται το μήκος αυξάνεται και η αρνητική επίδραση.

Τέλος, όσον αφορά την παρουσία δερματοσιζίας/τατουάζ και piercings, η συντριπτική πλειοψηφία απάντησε (80,7%) ότι «ίσως» επηρεάζουν αρνητικά στην επιλογή τους (χ^2 test: $p=0,000$), με ιδιαίτερη σημασία ότι όσοι επηρεάζονται από τα piercings επηρεάζονται και από τα τατουάζ.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει και η επίδραση στην επιλογή του οδοντιάτρου από παράμετρο που επηρεάζει την όσφρηση του ασθενούς. Η συντριπτική πλειοψηφία (84,3%) αξιολογεί τον παράγοντα της σωματικής οσμής ως βασικό κριτήριο για τη θετική εικόνα του οδοντιάτρου. Επιπλέον, παρουσιάζεται αρνητική επιρροή ως προς το έντονο άρωμα όσο και την άσχημη σωματική οσμή (χ^2 test: $p=0,000$) με την πλειοψηφία να προτιμά την ουδέτερη οσμή ή τον ελαφρύ αρωματισμό (77,86%). Στατιστικά σημαντική διαφορά παρουσιάστηκε μεταξύ των απαντήσεων των ανδρών και

Πίνακας 3. Χαρακτηριστικά Οδοντιάτρου

Χαρακτηριστικά Οδοντιάτρου	Φύλο Οδοντιάτρου			Ηλικία Οδοντιάτρου		Ενδυμασία		
	Θετικά	Αρνητικά	Δεν με επηρεάζει					
	Γυναίκα	21/12,65%	2/1,20%	146/86,15%	23-33 ετών	18/10,84%	Ολική Ιατρική	
					34-44 ετών	27/16,27%	Ενδυμασία	104/62,65%
	Άνδρας	6/3,62%	1/0,60%	159/95,78%	45-55 ετών	23/13,86%	Ρόμπα/	
					56-67 ετών	9/5,42%	Ιατρική Ποδιά	22/13,25%
					Δεν με επηρεάζει	89/53,61%	Δεν με επηρεάζει	40/24,10%
Νύχια	Κοντά			Μετρίου Μήκους		Μακριά		
	Ναι, θετικά			Ναι, θετικά		Ναι, θετικά		2/1,20%
	Ναι, αρνητικά			Ναι, αρνητικά		Ναι, αρνητικά		108/65,07%
	Δεν επηρεάζει			Δεν επηρεάζει		Δεν επηρεάζει		56/33,73%
	Χωρίς Χρώμα /Καθαρά Νύχια			Απαλό/Γήινο χρώμα		Σκούρο Χρώμα		
	Ναι, θετικά			Ναι, θετικά		Ναι, θετικά		16/9,64%
	Ναι, αρνητικά			Ναι, αρνητικά		Ναι, αρνητικά		43/25,90%
	Δεν επηρεάζει			Δεν επηρεάζει		Δεν επηρεάζει		107/64,46%
Μακιγιάζ	Χωρίς Μακιγιάζ			Ελαφρύ Μακιγιάζ		Έντονο Μακιγιάζ		
	Ναι, θετικά			Ναι, θετικά		Ναι, θετικά		6/3,62%
	Ναι, αρνητικά			Ναι, αρνητικά		Ναι, αρνητικά		67/40,36%
	Δεν επηρεάζει			Δεν επηρεάζει		Δεν επηρεάζει		93/56,02%
Τριχοφυΐα	Χωρίς Μουστάκι/Μούσι/Γένια			Κοντό Μουστάκι/Μούσι/Γένια		Μακρύ Μουστάκι/Μούσι/Γένια		
	Ναι, θετικά			Ναι, θετικά		Ναι, θετικά		9/5,42%
	Ναι, αρνητικά			Ναι, αρνητικά		Ναι, αρνητικά		61/36,75%
	Δεν επηρεάζει			Δεν επηρεάζει		Δεν επηρεάζει		96/57,83 %
	Οτιδήποτε αρκεί να είναι Καθαρό και Περιποιημένο							
	Ναι, θετικά							
	Ναι, αρνητικά							
	Δεν επηρεάζει							
Άλλα	Τατουάζ ή Σκουλαρίκια (piercings)			Οσμή				
	Ναι			Ναι, θετικά		140/84,34%		
	Όχι			Ναι, αρνητικά		3/1,80%		
	Ίσως			Δεν επηρεάζει		23/13,86%		
Οσμή (Αν ναι, θετικά)	Ουδέτερη/Ελαφρά			Έντονος Αρωματισμός		Άσχημη Σωματική Οσμή		
	Θετικά			Θετικά		Θετικά		1/0,72%
	Αρνητικά			Αρνητικά		Αρνητικά		134/95,71%
	Ίσως			Ίσως		Ίσως		5/3,57%

γυναικών ασθενών με τους άνδρες να επηρεάζονται περισσότερο αρνητικά όσον αφορά την κακοσμία σώματος/μασχάλης ($p=0,04$) και τον έντονο αρωματισμό ($p=0,008$). Από την άλλη πλευρά οι γονείς-ασθενείς φαίνεται να επηρεάζονται περισσότερο και με αρνητικό τρόπο από την ουδέτερη μυρωδιά (mean rank:76,45) όσον αφορά την σωματική οσμή του οδοντιάτρου ($p = 0,034$) συγκρινόμενη με τους ενήλικες ασθενείς (mean rank:63,83). Στον Πίνακα 3 παρουσιάζονται οι απαντήσεις αναλυτικά.

Όσον αφορά την προσωπικότητα του οδοντιάτρου επιλέχθηκε να ερωτηθούν μόνο όσον αφορά τον σεξουαλικό

προσανατολισμό του οδοντιάτρου και όχι ερωτήσεις που έχουν να κάνουν με τη φυλή ή την εθνικότητα. Το 81,9% των συμμετεχόντων δηλώνουν ότι δεν επηρεάζει την επιλογή τους ο σεξουαλικός προσανατολισμός του οδοντιάτρου (X^2 test: $p=0,000$). Ωστόσο, φαίνεται ότι οι μεγαλύτερες ηλικιακές ομάδες (45-59, 60+) επηρεάζονται περισσότερο αρνητικά σε σχέση με τις μικρότερες ($p=0,003$). Ειδικότερα, οι συμμετέχοντες άνω των 60 ετών είχαν τον υψηλότερη μέση κατάταξη (mean rank: 95,00), ακολουθούμενοι από την ηλικιακή ομάδα 45-59 ετών (mean rank=82,77). Αντίθετα, οι μικρότερες ηλικιακές ομάδες, όπως οι 32-

Πίνακας 4. Σεξουαλικός Προσανατολισμός και Διαδικτυακό Προφίλ Οδοντιάτρου.

Ερώτηση	Σεξουαλικός Προσανατολισμός	Αν ναι			
Απαντήσεις		Ετεροφυλοφιλικός	Ομοφυλόφιλος	Άλλου Σεξουαλικού Προσανατολισμού	
	Ναι 12/7,23%	Ναι, θετικά 7/58,30%	Ναι, θετικά 1/8,30%	Ναι, θετικά	1/8,30%
	Όχι 136/81,93%	Ναι, αρνητικά 2/16,70%	Ναι, αρνητικά 9/75,00%	Ναι, αρνητικά	8/66,70%
	Ίσως 18/10,84%	Δεν Επηρεάζει 3/25,00%	Δεν Επηρεάζει 2/16,70%	Δεν Επηρεάζει	3/4,00%
Ερώτηση	Media Οδοντιάτρου	Αν ναι			
Απαντήσεις		Προσωπικό Περιεχόμενο		Επαγγελματικό Περιεχόμενο	
	Ναι 12/7,23%	Ναι	3/25,00%	Ναι	6/50,00%
	Όχι 56/33,73%	Όχι	1/8,33%	Όχι	1/8,33%
	Ίσως 98/59,04%	Ίσως	8/66,67%	Ίσως	5/41,67%
Προσωπικό Προφίλ	Χρήση Αλκοόλ/Ναρκοτικών Ουσιών	Προσωπικές Φωτογραφίες (π.χ. με μαγιό, νυχτερινή διασκέδαση)	Οικογενειακές Φωτογραφίες	Σεξουαλικού Προσανατολισμού	
	Ναι, θετικά 7/4,22%	Ναι, θετικά 3/1,81%	Ναι, θετικά 23/13,86%	Ναι, θετικά	1/0,60%
	Ναι, αρνητικά 124/74,69%	Ναι, αρνητικά 24/14,46%	Ναι, αρνητικά 3/1,81%	Ναι, αρνητικά	39/23,50%
	Ίσως 29/17,48%	Ίσως 42/25,30%	Ίσως 21/12,65%	Ίσως	32/19,28%
	Δεν με επηρεάζει 6/3,61%	Δεν με επηρεάζει 97/58,43%	Δεν με επηρεάζει 119/71,68%	Δεν με επηρεάζει	94/56,62%
	Πολιτικό	Θρησκευτικό	Σωματικής/Εμφυλης Βίας	Ρατσιστικό	
	Ναι, θετικά 1/0,60%	Ναι, θετικά 3/1,81%	Ναι, θετικά 4/2,41%	Ναι, θετικά	2/1,20%
	Ναι, αρνητικά 37/22,29%	Ναι, αρνητικά 24/14,46%	Ναι, αρνητικά 38/83,13%	Ναι, αρνητικά	136/81,93%
	Ίσως 45/27,11%	Ίσως 45/27,11%	Ίσως 15/9,04%	Ίσως	13/7,83%
	Δεν με επηρεάζει 83/50,00%	Δεν με επηρεάζει 94/56,62%	Δεν με επηρεάζει 9/5,42%	Δεν με επηρεάζει	15/9,04%

44 ετών (mean rank=77,21) και οι 18-31 ετών (mean rank=88,70), επηρεάζονται λιγότερο αρνητικά. Επίσης, φάνηκε ότι το μορφωτικό επίπεδο επηρεάζει την επιλογή του οδοντιάτρου ως προς την μεταβλητή του σεξουαλικού προσανατολισμού του οδοντιάτρου ($p=0,012$), με τους απόφοιτους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (Πανεπιστημίου: mean rank=92,2, Μεταπτυχιακού/Διδακτορικού: mean rank=84,4) να επηρεάζονται λιγότερο από τον σεξουαλικό προσανατολισμό του οδοντιάτρου και τους απόφοιτους δευτεροβάθμιας και μεταδευτεροβάθμιας (Γυμνασίου/Λυκείου: mean rank=73,55, Τεχνικής σχολής/ΙΕΚ: mean rank=68,92) να επηρεάζονται περισσότερο αρνητικά. Σημαντικό είναι να επισημανθεί ότι αριθμητικά μόλις 12 από τους 166 συμμετέχοντες (7,2%) επηρεάζονται εν τέλει αρνητικά από τον σεξουαλικό προσανατολισμό του οδοντιάτρου και από αυτούς οι 7 (58,3%) επηρεάζονται θετικά από τον ετεροφυλόφιλο επαγγελματία και συγχρόνως αρνητικά από τον ομοφυλόφιλο επαγγελματία.

Σχετικά με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης το 59,04%

των συμμετεχόντων απάντησαν ότι «ίσως» η παρουσία του οδοντιάτρου στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης επηρεάζει την επιλογή του, με την προσωπική παρουσία/ προφίλ να εμφανίζει στατιστική σημαντικότητα (X^2 test: $p=0,000$). Η πλειοψηφία, όπως παρουσιάζεται και στον Πίνακα 4 που αφορά τα αποτελέσματα της τρίτης ενότητας, δήλωσε ότι επηρεάζεται αρνητικά από αναρτήσεις σχετικές με χρήση ουσιών (74,69%), σωματικής/έμφυλης βίας (83,13%) και ρατσιστικές (81,93%). Σχετικά με την επαγγελματική παρουσία στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, το 50% των συμμετεχόντων εκτιμά την κοινοποίηση επιστημονικού ή επαγγελματικού περιεχομένου (X^2 test: $p=0,000$). Ενδιαφέρον παρουσιάζει και το γεγονός ότι η μικρότερη ηλικιακή ομάδα 18-31 ετών μένει ανεπηρέαστη από την ανάρτηση προσωπικών φωτογραφιών του οδοντιάτρου (π.χ. με μαγιό, νυχτερινή διασκέδαση) ($p=0,001$), σε σχέση με τις μεγαλύτερες ηλικιακές ομάδες. Επίσης, η θρησκευτική πεποίθηση του οδοντιάτρου, όπως αυτή εμφανίζεται στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, φαίνεται να επηρεάζει τους ασθενείς με βάση

Πίνακας 5. Δομή, Προσωπικό και Περιβάλλον Ιατρείου.

	Δομή του ιατρείου Προσωποπαγή 9/5,42% Πολυοδοντιατρεία 72/43,37% Δεν με επηρεάζει 85/51,21%	Γραμματέας/Υποδοχή Ναι, θετικά 42/25,30% Όχι δεν επηρεάζει 41/24,70% Ενισχύει τον επαγγελματισμό του, αλλήλ δεν είναι κριτήριο επιλογής 83/50,00%	Βοηθός Οδοντίατρου Ναι, θετικά 49/29,52% Όχι δεν επηρεάζει 42/25,30% Ενισχύει τον επαγγελματισμό του, αλλήλ δεν είναι κριτήριο επιλογής 75/45,18%
Αναμονή	Αρωματισμός χώρου Ναι, θετικά 138/83,13% Ναι, αρνητικά 10/6,03% Δεν επηρεάζει 18/10,84%	Μουσική Ναι, θετικά 142/85,54% Ναι, αρνητικά 2/1,21% Δεν επηρεάζει 22/13,25%	Έντυπο Υλικό Επιστημονικού Ενδιαφέροντος Ναι, θετικά 78/46,99% Ναι, αρνητικά 4/2,41% Δεν επηρεάζει 84/50,60%
	Έντυπο Υλικό Γενικού Ενδιαφέροντος Ναι, θετικά 81/48,80% Ναι, αρνητικά 0/00,00% Δεν επηρεάζει 85/51,20%	Μίνι Μπαρ Ναι, θετικά 104/62,65% Ναι, αρνητικά 3/1,81% Δεν επηρεάζει 59/35,54%	Καθαριότητα Χώρου Ναι, θετικά 164/98,80% Ναι, αρνητικά 0/00,00% Δεν επηρεάζει 2/1,20%
	Πρόσβαση σε ΑμεΑ Ναι, θετικά 150/90,36% Ναι, αρνητικά 0/00,00% Δεν επηρεάζει 16/9,64%	Αρχιτεκτονική Διακόσμηση/Φωτισμός Ναι, θετικά 138/83,13% Ναι, αρνητικά 1/0,60% Δεν επηρεάζει 27/16,27%	

το μορφωτικό επίπεδο ($p=0,017$), με τους απόφοιτους μεταπτυχιακού/διδακτορικού ($\text{mean rank}=92,39$) να επηρεάζονται αρνητικά από τη γνωστοποίηση των θρησκευτικών πεποιθήσεων του οδοντίατρου, ενώ οι απόφοιτοι Τεχνικής Σχολής/IEK ($\text{mean rank}=60,66$) να αποδίδουν τη μικρότερη σημασία.

Στην τέταρτη και τελευταία ενότητα που αφορούσε τη δομή, το προσωπικό και το περιβάλλον του ιατρείου παρουσιάζονται τα αποτελέσματα στον **Πίνακα 5**. Σχετικά με τη δομή του ιατρείου περίπου οι μισοί συμμετέχοντες φαίνεται να μην επηρεάζονται από τη δομή (51,21%, X^2 test: $p=0,000$), την παρουσία γραμματείας-υποδοχής (50,00%, X^2 test: $p=0,000$) και βοηθού (45,18%, X^2 test: $p=0,000$) ενώ από τους υπόλοιπους μισούς μόνο το 5,42% θα προτιμούσε προσωποπαγές ιατρείο έναντι πολυοδοντιατρείου (43,37%, X^2 test: $p=0,000$) και 1 στους 4 επηρεάζεται θετικά από την παρουσία γραμματέα και βοηθού. Το 25,3% των συμμετεχόντων θεωρεί την παρουσία γραμματείας θετική (X^2 test: $p=0,000$) και ομοίως, το 29,5%, την παρουσία βοηθού οδοντίατρου (X^2 test: $p=0,000$).

Σημαντικές ήταν και οι απαντήσεις σχετικά με τον χώρο του οδοντιατρείου. Η συντριπτική πλειοψηφία (98,8%) επηρεάζεται θετικά από την καθαριότητα του χώρου και ακολουθούν η δυνατότητα πρόσβασης των ΑμεΑ στο χώρο (90,4%), η μουσική επένδυση (85,5%), ο αρωμα-

τισμός (83,1%) και η αρχιτεκτονική διακόσμηση του χώρου (83,1%, X^2 test: $p=0,000$) και τέλος, η δυνατότητα προσφοράς κάποιου ροφήματος (62,7%). Επιπλέον, η παρουσία έντυπου ή οπτικοακουστικού υλικού γενικού ή επαγγελματικού ενδιαφέροντος είχε ουδέτερη ή θετική επίδραση. Στατιστική σημαντικότητα στην ενότητα αυτή παρατηρήθηκε έντονα στη μεταβλητή της ηλικίας των ερωτηθέντων. Πιο συγκεκριμένα, η μικρότερη ηλικιακή ομάδα 18-31 ετών επηρεάζεται θετικά στην επιλογή του οδοντίατρου από την παρουσία στον χώρο ενός μίνι μπαρ για νερό, καφέ, τσάι ($p=0,044$) και την αρχιτεκτονική διακόσμηση/φωτισμός ($p=0,024$), οι ηλικίες 32-44 ετών δίνουν μεγαλύτερη προτεραιότητα σε σχέση με άλλες ομάδες στο έντυπο υλικό/βίντεο για οδοντιατρικό περιεχόμενο/βιογραφικά ιατρών ($p=0,024$), ενώ οι ηλικίες άνω των 60 ετών δείχνουν να επηρεάζονται από την παρουσία έντυπου υλικού γενικού ενδιαφέροντος ($p=0,021$), την καθαριότητα χώρου ($p=0,001$) και την πρόσβαση σε ΑμεΑ ($p=0,003$). Τέλος, η παράμετρος της αρχιτεκτονικής διακόσμησης/φωτισμού δεν φάνηκε να επηρεάζει τόσο τους άνεργους συμμετέχοντες (χαμηλότερο mean rank : 71,21) σε σχέση με τις υπόλοιπες επαγγελματικές ομάδες και δη με τους ιδιωτικούς υπαλλήλους (υψηλότερο mean rank : 86,24), όπου παρουσιάστηκε στατιστική σημαντικότητα ($p=0,026$).

Οι μεταβλητές που φαίνεται να διαφοροποιούνται μετα-

ξύ των δύο ομάδων ασθενών είναι η σωματική οσμή οδοντιάτρου ($p=0,039$), ο σεξουαλικός προσανατολισμός του ($p=0,018$), οι θρησκευτικές πεποιθήσεις στο προσωπικό προφίλ στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης του οδοντιάτρου ($p=0,043$), η πρόσβαση σε ΑμεΑ στον χώρο του οδοντιατρείου ($p=0,032$) και η αρχιτεκτονική διακόσμηση/φωτισμός του οδοντιατρείου ($p=0,035$).

Πιο συγκεκριμένα οι γονείς ανήλικων ασθενών φαίνεται να επηρεάζονται λιγότερο από τη σωματική οσμή του οδοντιάτρου (mean rank γονέων=78,59, mean rank ενήλικων=88,30), από τον σεξουαλικό προσανατολισμό του οδοντιάτρου (mean rank γονέων=80,79, mean rank ενήλικων=86,14) και από τις θρησκευτικές πεποιθήσεις που εκφράζονται στο προφίλ του στα κοινωνικά μέσα, (mean rank γονέων=76,68, mean rank ενήλικων=90,16). Από την άλλη πλευρά επηρεάζονται περισσότερο από την προσβασιμότητα για ΑμεΑ, (mean rank γονέων=87,65, mean rank ενήλικων=79,45), και από την αρχιτεκτονική διακόσμηση και τον φωτισμό του οδοντιατρείου (mean rank γονέων=88,68, mean rank ενήλικων=78,92).

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Με την παρούσα μελέτη έγινε προσπάθεια να διερευνηθούν οι παράγοντες που επηρεάζουν την επιλογή οδοντιάτρου των ενήλικων ασθενών για τον εαυτό τους και των ενήλικων γονέων για το παιδί τους και αν υπάρχει διαφοροποίηση μεταξύ τους. Η μηδενική υπόθεση απορρίφθηκε καθώς η επιλογή του οδοντιάτρου, είτε πρόκειται για τον ίδιο τον ενήλικα ασθενή είτε για το παιδί του, φάνηκε ότι επηρεάζεται από διαφορετικούς παράγοντες.

Οι ασθενείς επηρεάζονται σημαντικά από την εμφάνιση και προσωπική υγιεινή του οδοντιάτρου, όπως τη χρήση πλήρους ιατρικής ενδυμασίας ($p=0,000$), τα μακριά νύχια ($p=0,000$), το έντονο μακιγιάζ ($p=0,000$) και τη σωματική οσμή ($p=0,000$), κάτι που έρχεται σε συμφωνία με προηγούμενες μελέτες²⁻⁷. Επίσης, παρατηρείται στατιστικά σημαντική επίδραση σχετικά με τον σεξουαλικό προσανατολισμό ($p=0,003$) και την παρουσία του οδοντιάτρου στα κοινωνικά δίκτυα, ιδιαίτερα όσον αφορά αναρτήσεις με βία, ρατσισμό ή χρήση ουσιών ($p=0,000$). Η δομή και διαμόρφωση του ιατρείου επηρεάζει επίσης, ειδικά όσον αφορά την καθαριότητα, την πρόσβαση σε ΑμεΑ και την αρχιτεκτονική διακόσμηση ($p<0,05$). Σημαντικές διαφορές παρατηρούνται ανά επαγγελματική ή ηλικιακή ομάδα. Βρέθηκε επίσης και διαφοροποίηση των παραγόντων που επηρεάζουν ανάλογα με το αν επιλέγουν οδοντίατρο για τους ίδιους ή για το παιδί τους.

Οι παράμετροι που επιλέχθηκαν να διερευνηθούν

στην παρούσα μελέτη έχουν ήδη μελετηθεί βιβλιογραφικά^{1-11,16-22,24-35} και προστέθηκε και ακόμη ένας παράγοντας αυτός του σεξουαλικού προσανατολισμού του οδοντιάτρου. Η επιλογή αυτής της παραμέτρου βασίστηκε στην εμπειρική σκοπιά της καθημερινότητας, τόσο κοινωνικά όσο και επαγγελματικά, με τις απόψεις κάποιες φορές να αγγίζουν πιο ακραίες τοποθετήσεις. Θεωρήθηκε λοιπόν σημαντικό να μελετηθεί αν όντως επηρεάζει την επιλογή του οδοντιάτρου και το πόσο έντονα αποτυπώνεται. Αντίθετα, δεν επιλέχθηκαν παράμετροι όπως η φυλή ή η εθνικότητα, καθώς δεν αποτελεί στην ελληνική πραγματικότητα, κατά τη γνώμη των συγγραφέων της παρούσας μελέτης, αντικείμενο σχολιασμού της κοινωνίας σε σχέση με την ιατρική υπόσταση.

Συνολικά, οι συμμετέχοντες του ερωτηματολογίου ήταν κατανεμημένοι ομοιόμορφα όσον αφορά το φύλο, την ηλικιακή ομάδα, το μορφωτικό επίπεδο και το επάγγελμά τους. Τα αποτελέσματα της μελέτης δείχνουν ότι οι ασθενείς δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στην γενική εικόνα του οδοντιάτρου. Η ιατρική ενδυμασία προτιμάται από την πλειοψηφία των συμμετεχόντων στα ερωτηματολόγια, συνυφασμένη με τον επαγγελματισμό και την αίσθηση αξιοπιστίας. Αντίστοιχα, η καθαριότητα και η περιποίηση των νυχιών παίζουν σημαντικό ρόλο στην επιλογή του οδοντιάτρου, με προτίμηση στα κοντά, καθαρά νύχια, γεγονός που παρατηρείται και βιβλιογραφικά^{2,4-9} ενώ, επίσης, προτιμάται το ελαφρύ και φυσικό μακιγιάζ των γυναικών οδοντιάτρων. Παρόμοια τάση παρατηρείται και στη τριχοφυΐα των ανδρών οδοντιάτρων, όπου οι περισσότεροι ασθενείς δείχνουν προτίμηση σε περιποιημένη εμφάνιση ή καθαρό πρόσωπο σε συμφωνία με τη βιβλιογραφία^{2,4-13}, ενώ τα μακριά γένια θεωρούνται λιγότερο αποδεκτά. Τα τατουάζ και τα σκουλαρίκια σε ακάλυπτα σημεία του σώματος προκαλούν διφορούμενες απόψεις, με αρκετούς να δηλώνουν ουδέτεροι, αλλά και ένα ποσοστό να τα θεωρεί αρνητικά για την εικόνα του επαγγελματία, όπως, επίσης, παρατηρείται και σε άλλες μελέτες^{2,4-11}.

Αντίθετα, η σωματική οσμή του οδοντιάτρου δείχνει να έχει ξεκάθαρη επίδραση, με τους περισσότερους ασθενείς να προτιμούν ουδέτερη ή ελαφρώς αρωματισμένη μυρωδιά, ενώ η έντονη οσμή (έντονος αρωματισμός) ή η κακοσμία να αξιολογούνται αρνητικά. Η μειωμένη εξοικείωση των ανδρών με αισθητικές πρακτικές, όπως τα αρώματα, σε συνδυασμό με πιθανές διαφορές στην επεξεργασία οσφρητικών ερεθισμάτων και την αυστηρότερη συσχέτισή τους με την προσωπική υγιεινή και τον επαγγελματισμό του οδοντιάτρου, μπορεί να εξηγήει την εντονότερη αρνητική αντίδρασή τους στον έντονο αρωματισμό ή την κακοσμία³⁵.

Αναδείχθηκαν ελάχιστες διαφορές στις προτιμήσεις των ασθενών σχετικά με τον σεξουαλικό προσανατολισμό του

οδοντίατρο, με την πλειοψηφία να μην επηρεάζεται από τις προσωπικές επιλογές στη σεξουαλική ζωή ενός επαγγελματία. Ωστόσο, παρουσιάστηκε στατιστική σημαντικότητα με τους μεγαλύτερους σε ηλικία και με χαμηλότερο μορφωτικό επίπεδο εκπαίδευσης να επηρεάζονται αρνητικά. Όσον αφορά τη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης από τον οδοντίατρο, το αναρτημένο περιεχόμενο φαίνεται να επηρεάζει τους ασθενείς, με θετική ανταπόκριση όταν αφορά επαγγελματικό περιεχόμενο, αλλά επιφυλάξεις όταν το προσωπικό προφίλ περιέχει αμφιλεγόμενο ή ακατάλληλο περιεχόμενο. Το παραπάνω αποτέλεσμα φαίνεται να συμφωνεί με την μελέτη των Καρβελέα και συν. στην Ελλάδα, όπου έδειξε ότι το μη επαγγελματικό περιεχόμενο μπορεί να επηρεάσει αρνητικά την γνώμη των ασθενών¹⁴.

Επίσης, φάνηκε ότι η δομή του ιατρείου, η ύπαρξη βοηθού οδοντίατρο και γραμματείας καταγράφεται θετικά, ίσως γιατί αυξάνει την αίσθηση οργάνωσης και επαγγελματισμού, αν και δεν αποτελεί απόλυτο κριτήριο επιλογής, το οποίο συνάδει και με την μελέτη των Litchfield και συνεργατών¹⁵. Το περιβάλλον του ιατρείου διαδραματίζει επίσης καθοριστικό ρόλο στην εμπειρία του ασθενούς με την καθαριότητα και την πρόσβαση σε ΑμεΑ να είναι οι πιο σημαντικοί παράγοντες. Φυσικά, παράγοντες όπως η αρχιτεκτονική διακόσμηση, η μουσική, ο φωτισμός και ο αρωματισμός του χώρου συμβάλλουν στη διαμόρφωση μιας θετικής ατμόσφαιρας, αν και δεν υπήρξε στατιστική σημαντικότητα μεταξύ των επιμέρους ομάδων. Η συσχέτιση της εμπειρίας του ασθενούς με τον περιβάλλον του ιατρείου έρχεται σε συμφωνία με προηγούμενες μελέτες³²⁻³⁴.

Η συγκεκριμένη μελέτη παρουσιάζει κάποιους περιορισμούς. Αρχικά, θα μπορούσε να είχε πραγματοποιηθεί υπολογισμός του δείγματος προτού διανεμηθούν τα ερωτηματολόγια και να έχει γίνει αντιστοιχία φύλου, ηλικίας, μορφωτικού επιπέδου, επαγγέλματος μεταξύ ενηλίκων ασθενών και γονέων, ώστε να μπορούν να είναι απόλυτα συγκρίσιμες οι όποιες αλλαγές στις μεταβλητές. Επίσης, οι κλινικές από τις οποίες προέκυψε το δείγμα, αν και συνέβαλαν στην ομοιόμορφη κατανομή των συμμετεχόντων, αφορούσαν μία αμιγώς παιδοδοντιατρική κλινική που εδρεύει στα δυτικά προάστια της Θεσσαλονίκης, και δύο πολυοδοντιατρεία πολλών ειδικοτήτων που εδρεύουν στο ιστορικό κέντρο της Θεσσαλονίκης, γεγονός που θα μπορούσε να τροποποιήσει το δείγμα των ασθενών όσον αφορά τους ενήλικες ασθενείς και γονείς, και το βιοτικό επίπεδο. Τέλος, η προτίμηση των ασθενών σχετικά με οργανωμένα πολυοδοντιατρεία εμφανίζει μεροληψία (bias), καθώς οι συμμετέχοντες είχαν *a priori* επιλέξει μια κλινική και όχι ένα προσωποκεντρικό μονήρες ιατρείο για τη θεραπεία τους. Μια μελλοντική μελέτη με σχεδιασμό πάνω

σε αυτούς τους περιορισμούς μπορεί να αναδείξει απαντήσεις στους προβληματισμούς που κατατίθενται στη μελέτη αυτή.

Τα ευρήματα της παρούσας μελέτης μπορούν να αξιοποιηθούν τόσο από επαγγελματίες του κλάδου για τη βελτίωση της επαγγελματικής τους εικόνας και των υπηρεσιών τους, όσο και για τη βελτίωση της εμπειρίας των ασθενών, ενισχύοντας την αίσθηση άνεσης και εμπιστοσύνης στον χώρο του ιατρείου. Συνολικά, τα ευρήματα υποδεικνύουν ότι η επιλογή οδοντίατρο δεν βασίζεται αποκλειστικά σε επιστημονικά κριτήρια, αλλά επηρεάζεται από παράγοντες που αφορούν την εξωτερική εμφάνιση, την ψηφιακή του εικόνα μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης αλλά και την εμπειρία του ασθενή στο ιατρείο, στοιχεία που θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για τη βελτίωση των οδοντιατρικών υπηρεσιών. Τα δεδομένα αυτά συνάδουν με προηγούμενα αποτελέσματα αντίστοιχων μελετών, καταδεικνύοντας ότι η επιλογή οδοντίατρο επηρεάζεται, τόσο για τους γονείς όσον αφορά τα παιδιά τους όσο και για τους ενήλικες ασθενείς, από ποικίλους συμπεριφορικούς και κοινωνικούς παράγοντες, όπως αναλύθηκαν παραπάνω.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η παρούσα έρευνα επισημαίνει ότι η επιλογή του θεράποντα οδοντίατρο επηρεάζεται από ποικίλους παράγοντες, που σχετίζονται τόσο με την επαγγελματική εικόνα όσο και με προσωπικά χαρακτηριστικά του οδοντίατρο αλλά και με την συνολική εμπειρία του ασθενούς, αναδεικνύοντας τη σημασία του ευρύτερου περιβάλλοντος του οδοντιατρείου και των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Συγκεκριμένα από την παρούσα μελέτη προέκυψαν τα ακόλουθα συμπεράσματα:

- οι δύο ομάδες ασθενών διαφοροποιούνται σημαντικά σε πέντε μεταβλητές, με τους γονείς να επηρεάζονται λιγότερο στην επιλογή οδοντίατρο από τη σωματική οσμή, τον σεξουαλικό προσανατολισμό και τις θρησκευτικές πεποιθήσεις του οδοντίατρο, αλλά περισσότερο από την προσβασιμότητα ΑμεΑ και την αρχιτεκτονική διαμόρφωση του οδοντιατρείου.
- οι ηλικιακές ομάδες διαφοροποιούνται σημαντικά ως προς τις προτιμήσεις τους, με τους νεότερους ασθενείς να δίνουν μεγαλύτερη σημασία στην αισθητική και την άνεση του χώρου και λιγότερη στην έκθεση του οδοντίατρο στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, ενώ οι μεγαλύτερες ηλικίες επηρεάζονται περισσότερο από τον σεξουαλικό προσανατολισμό του οδοντίατρο, την καθαριότητα, την προσβασι-

μότητα ΑμεΑ και την ύπαρξη έντυπου ενημερωτικού υλικού.

- η εκπαίδευση διαφοροποιεί σημαντικά τις αντιλήψεις των ασθενών, με τους λιγότερο μορφωμένους να επηρεάζονται περισσότερο από τον σεξουαλικό προσανατολισμό του οδοντιάτρου, ενώ η εκδήλωση της θρησκευτικής πεποίθησης του οδοντιάτρου στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης φαίνεται να επηρεάζει κυρίως όσους έχουν υψηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης.

- το επίπεδο εκπαίδευσης διαφοροποιεί τις αντιλήψεις των ασθενών, με τους φοιτητές να αναζητούν μεγαλύτερους σε ηλικία οδοντιάτρους, ενώ οι ελεύθεροι επαγγελματίες αποδίδουν ιδιαίτερη σημασία στην εμφάνιση των νυχιών. Αντίστοιχα, η αισθητική του χώρου αναμονής επηρεάζει κυρίως τους ιδιωτικούς υπαλλήλους, σε αντίθεση με τους ανέργους που δείχνουν μικρότερη σημασία σε τέτοιους παράγοντες.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Ungureanu MI, Mocean F. What do patients take into account when they choose their dentist? Implications for quality improvement. *Patient Prefer Adherence*. 2015; 27;9:1715-20.
2. Sharma PR, Nagpal E, Bajaj K, Gaur G, Jharwal V, Mehta S. Patient's Perception Regarding the Choice of Their Orthodontist: A Questionnaire Study. *J Mahatma Gandhi Univ Med Sci Tech* 2020;5(3):103-106.
3. Souza-Constantino AM, Cláudia de Castro Ferreira Conti A, Capelloza Filho L, Marta SN, Rodrigues de Almeida-Pedrin R. Patients' preferences regarding age, sex, and attire of orthodontists. *Am J Orthod Dentofacial Orthop*. 2018;154(6):829-834.e1.
4. Ashraf MA, Yasser F, Azhar SM, Mobin A, Ashraf J. Patient's perception about dental professionals' attire. *Pak J Med Health Sci*. 2020;14(3):872-6.
5. McKenna G, Lillywhite GR, Maini N. Patient preferences for dental clinical attire: a cross-sectional survey in a dental hospital. *Br Dent J*. 2007 ;22;203(12):681-5.
6. Alijani S, Khamverdi Z, Miresmaeili AF, Malak Khorshidi F, Salehzadeh M. Effect of dental students' dressing on dentist-patient relationship. *Avicenna J Dent Res*. 2022; 14(4):171-175.
7. Kelly GR, Shroff B, Best AM, Tufekci E, Lindauer SJ. Parents' preferences regarding appearance and attire of orthodontists. *Angle Orthod*. 2014;84(3):404-9.
8. Shruthi R. Patient gratification and their expectation from dental professionals – A cross sectional survey. *Int J Soc Rehab* 2023;8(1):29-42.
9. Kohn WG, Harte JA, Malvitz DM, Collins AS, Cleveland JL, Eklund KJ. Centers for Disease Control and Prevention. Guidelines for infection control in dental health care settings--2003. *J Am Dent Assoc*. 2004;135(1):33-47.
10. Pandey J, Kaur H, Izhar A, Batra P. Patient Preferences for Dental Clinical Attire, Hairdo and Infection Control Measures: A Cross Sectional Survey. *IJCRR*.2020;12: 111.
11. Sulaiman AO, Soyinka MA, Adebayo GE. Patients' perception about professionalism in dental practice: experience in a southwestern tertiary institution. *Nig J Dent Res* 2021;6(2):116-126.
12. Nasseripour M, Harkins A, Neville P, Ranauta A. E-Professionalism's Impact on Dental Professionalism: A Rapid Scoping Review. *Eur J Dent Educ*. 2025;29(1):84-91.
13. Lazaridou D, Tsiantou D, Coolidge T, Arapostathis KN, Kotsanos N. Predictors of dental patients' satisfaction in a Greek sample. *J Adv Med Med Res*. 2015;7(6):470-80.
14. Karveleas I, Kyriakouli A, Koukou M, Koufatzidou M, Kalogirou EM, Tosios KI. The relationship between Facebook behaviour and e-professionalism: A questionnaire-based cross-sectional study among Greek dental students. *Eur J Dent Educ*. 2021;25(1):151-158.
15. Litchfield I, Gale N, Burrows M, Greenfield S. The future role of receptionists in primary care. *Br J Gen Pract*. 2017 ;67(664):523-524.
16. Stokes JP, Pack AR, Spears GF. A comparison of patients' perception of dental care offered by male or female dentists in New Zealand. *Int Dent J*. 1992 ;42(4):217-22.
17. Pullishery F, Alhejoury HA, Ahmed TH, Allugmani WA, Alrowaily GS, Aljohani DD, et al. Perception of Dental Students on Gender Preferences in Career Choice, Plans, and Expectations in Dentistry in the Kingdom of Saudi Arabia. *J Pharm Bioallied Sci*. 2021 ;13(Suppl 1):S821-S825.
18. Kfoury MDG, Moysés ST, Gabardo MCL, Nascimento AC, Rosa SVD, Moysés SJ. The feminization of dentistry and the perceptions of public service users about gender issues in oral health. *Cien Saude Colet*. 2019; 28;24(11):4285-4296.
19. Ahmad Dhamiri Raminor, Intan Munirah Azizol, Mohamed Ibrahim N, Aspalilah Alias. Dentist's Appearance: Does It Matter?. *MJoSHT*. 2021; 1;7(2):70-5,
20. Agrawal DS, Agrawal DA, Agrawal DA. PATIENTS PREFERENCES REGARDING AGE, SEX & APPEARANCE OF ORTHODONTISTS. *IJMBS*. 2019;14;3(3),
21. Furnham A, Swami V. Patient preferences for dentists. *Psychol Health Med*. 2009;14(2):143-9.
22. Nitschke I, Ulbrich T, Schrock A, Hopfenmüller W, Jockusch J. What Counts for the Old and Oldest Old?—An Analysis

- of Patient Criteria for Choosing a Dentist-Part II: Personal Characteristics and Soft Skills. *Int J Environ Res Public Health*. 2022 ;15;19(14):8621.
23. McKenna G, Lillywhite GR, Maini N. Patient preferences for dental clinical attire: a cross-sectional survey in a dental hospital. *Br Dent J*. 2007 ;22;203(12):681-5.
 24. Laskin DM, Sabti F, Carrico CK. Patients' Attitudes Toward Tattooed Practitioners. *J Oral Maxillofac Surg*. 2021;79(2):277-278.
 25. Search KR, Tolle SL, McCombs GB, Arndt A. A Study of Visible Tattoos in Entry-Level Dental Hygiene Education Programs. *J Dent Hyg*. 2018;92(1):6-15.
 26. Bittencourt RC, de Paula SBS, Pinto LCN, Magno MB, Jural LA, Pithon MM, et al. Patient perception of orthodontists with different stereotypes: development, psychometric properties, and application of an assessment instrument. *Am J Orthod Dentofacial Orthop*. 2023;163(6):825-834.
 27. Alalawi A, Aljuaid H, Natto ZS. The Effect Of Social Media On The Choice Of Dental Patients: A Cross-Sectional Study In The City Of Jeddah, Saudi Arabia. *Patient Prefer Adherence*. 2019;3;13:1685-1692.
 28. Freire Y, Sánchez MG, Suárez A, Joves G, Nowak M, Díaz-Flores García V. Influence of the use of social media on patients changing dental practice: a web-based questionnaire study. *BMC Oral Health*. 2023;6;23(1):365.
 29. Fernandez R, Eisa E, Alqattan A, Aldayel A, Alkhalefah O, Alanazi F, et al. Factors influencing patients' decisions while choosing a dental care provider. *Int J Dent Health Sci*. 2016;3(6):1025–1031.
 30. Bin Hamdan RH, Alsadhan SA, Gazzaz AZ, AlJameel AH. Social Media Use and Oral Health-Related Misconceptions in Saudi Arabia: Cross-Sectional Study. *JMIR Form Res*. 2025 ;10;9:e70071.
 31. Alqabbani YN, Alfhaed NK, Almasaad KF, Mahanshi RY, Farooqi F, Al-Khalifa KS, et al. The impact of dental photography in social media platforms on patients' selection of dentists and type of treatment. *BMC Oral Health*. 2025 ;21;25(1):111.
 32. Kress GC Jr. Patient satisfaction with dental care. *Dent Clin North Am*. 1988;32(4):791-802.
 33. Lehrner J, Eckersberger C, Walla P, Pötsch G, Deecke L. Ambient odor of orange in a dental office reduces anxiety and improves mood in female patients. *Physiol Behav*. 2000; 1-15;71(1-2):83-6.
 34. Sbaraini A, Carter SM, Evans RW, Blinkhorn A. Experiences of dental care: what do patients value? *BMC Health Serv Res*. 2012;24;12:177.
 35. Masala C, Solla P, Loy F. Gender-Related Differences in the Correlation between Odor Threshold, Discrimination, Identification, and Cognitive Reserve Index in Healthy Subjects. *Biology (Basel)*. 2023;12;12(4):586.